

Александар П. Радовановић¹

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Мастер академске студије англистике

<https://orcid.org/0009-0008-5068-9439>

ЕНГЛЕСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ С ЛЕКСЕМАМА *DAY* И *NIGHT* И ЊИХОВИ СРПСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ С ЛЕКСЕМАМА *ДАН* И *НОЋ*: КОНТРАСТИВАН ПРИСТУП

Предмет овог рада јесу фразеологизми с лексемама *night* и *day* у енглеском – односно *дан* и *ноћ* у српском језику. Рад има следеће циљеве: 1) да сагледа поменуте фразеологизме у енглеском и српском језику; 2) да их анализира са семантичког и структуралног аспекта; 3) да утврди степен еквиваленције. У раду је дат и приказ фразеолошког инвентара обају језика према тематско-семантичким пољима, структури и експресивности. За ексцерпцију анализираних грађе коришћени су релевантни речници енглеског и српског језика. Резултати истраживања показују нешто нижи степен еквиваленције с обзиром на сродност култура и језика као и склоност ка генерално негативним или неутралним експресивним вредностима у оба језика. Док је у српском број глаголских и безглаголских фразеологизама изједначен, у енглеском се претежно јављају глаголски. Време је било доминантно тематско-семантичко поље у оба језика.

Кључне речи: фразеологизам, идиом, српски, енглески, лексикологија, контрастивна анализа, еквивалентност, дан, ноћ, семантичко поље

1. Увод

Фразеологија је део науке о језику који проучава фразеологизме или фразеолошке обрте, односно идиоме. Ови термини користе се као синоними (JANIĆ, STAMENKOVIĆ 2022: 191). Према Ј. Матешићу (1982: 3), фраземи су језичке јединице значењског карактера које се у говорном акту увек репродукују као нераздвојива целина и састоје се од најмање две пунозначне речи. Поред термина *idiom*, у англосаксонској фразеологији сусреће се и термин *phraseologism* (фразеологизам), који се дефинише као „заједничко појављивање форме (облика) или леме неке лексичке јединице и једног или више лингвистичких елемената различите врсте које функционише као једна семантичка јединица у клаузи или реченици и чија је фреквенција заједничког појављивања већа од случајне” (GRIS 2008: 6).

Према Н. Вуловић, фразеологија често захтева интердисциплинарни приступ, те се фразеолошке јединице посматрају из угла лингвокултурологије, а „фразеологија у своја истраживања укључује и резултате других лингвистичких дисциплина, односно хуманистичких наука: социолингвистике, лексикологије, синтаксе, културологије, антропологије, етнологије” (2015: 15). С обзиром на то да

¹ radovanovic.main@gmail.com

су фразеолошке јединице окамењене језичке структуре које пресликавају искуства и веровања, фразеолошки фонд једног језика можемо сматрати и ризницом колективних ставова и погледа, те отуд и могућност – али и потреба – за контрастивним анализама, које нам онда могу послужити да утврдимо који су лингвокултуролошки аспекти заједнички језицима које контрастирамо, а шта је то што је сваком од њих посебно.

2. Претходна истраживања

Постоји значајан број анализа и контрастивних анализа у које су укључени фразеологизми, а ми ћемо представити оне које су нама послужиле као полазна основа за истраживање. За потребе нашег истраживања узели смо у обзир радове у којима се појављују лексеме *day* и *night* (*дан* и *ноћ*), анализе које садрже класификације фразеологизама које би нам послужиле као узор, као и оне са основним теоријским поставкама о њиховом контрастирању.

Фразеологизмима се у српској лингвистици посебно бавила Д. Мршевић-Радовић, представљајући их као језичке јединице у којима се више него у било којим другим језичким јединицама „одражава колективни поглед на свет заједнице која се тим језиком служи” (1999: 57). Н. Вуловић (2015) бави се религијским појмовима у српским фразеологизмима и закључује да они највећим делом означавају човекове особине, његова поступања и обрасце понашања, али да се њима предочавају и међуљудски односи. К. Беговић (2019) проучава фразеологизме са компонентом *жив* на српском и јужнословенском говорном простору из синхронијског и дијахронијског угла.

И. Јовановић (2013, 2015, 2017, 2018) контрастивно проучава фразеологизме у српском и француском језику са лексемама које означавају животиње како би показао сличности и разлике које се јављају на семантичком и лингвокултуролошком плану двају посматраних језика. Јовановић (2015: 319) долази до закључка да је „у француском језику веома заступљен метафорички механизам помоћу кога се животиње посматрају као ствари”. М. Шафер (2016) анализира српске и енглеске фразеологизме који у свом саставу имају лексему *ђаво*. Т. Јаневска (2020: 233) упоређује фразеологизме енглеског и српског језика који као компоненту имају лексему *вода*. П. Асимопулос (2017) истражује грчке и српске фразеологизме фокусирајући се на боје: црвену, плаву, зелену и жуту, пре свега узимајући у разматрање њихову симболичку позадину. Исти аутор (2018) анализира фразеологизме са компонентом *ноћа* у грчком, српском и руском језику, те поређењем најкарактеристичнијих примера уочава тенденцију ка делимичној и нултој еквиваленцији. М. З. Грковић (2021) истражује фразеологизме немачког и српског језика који припадају концептима седам смртних грехова и посматра их са аспекта морфосинтаксичке структуре, лексичког састава, семантике и сликовитости, те утврђује степене њихове еквивалентности применом контрастивне анализе. М. Богдановић (2017) проучава фразеолошке јединице којима се у српском језику изражавају различити видови временских односа, па се тако у њеној грађи нашао и изванредан број фразеологизама са лексемама *дан* и *ноћ*. Ђ. Шуњеварић (2020) проучава српске фразеологизме с компонентама *дан* и *ноћ*. Најважнији закључци до којих овај аутор долази су: да је у српском језику већи број фразеологизама са лексемом *дан* него са лексемом *ноћ*,

да највећи број и једних и других има структуру синтагме и да „фразеологизми са лексемом *ноћ* имају бар неку негативну компоненту у значењу, док се међу онима са именицом *дан* такође уочавају и негативне компоненте, поред позитивних” (2020: 92).

3. Методологија рада

Предмет овог рада јесу енглески фразеологизми са именицама *day* и *night* и њихови српски еквиваленти. Рад има следеће циљеве: 1) да сагледа поменуте фразеологизме у енглеском и српском језику; 2) да их анализира са семантичког и структуралног аспекта; 3) да утврди степен еквиваленције. У раду је дат и приказ фразеолошког инвентара обају језика према тематско-семантичким пољима, структури и експресивности.

Корпус истраживања састоји се од укупно 199 фразеологизама, од којих је 116 из српског, а преостала 83 су из енглеског језика. Знатно више фразеологизама било је са лексемом *дан* (93) у односу на оне са лексемом *ноћ* (19) у српском. Према умереније, стање је слично и у енглеском, те фразеологизама са лексемом *day* (53) има више од оних с лексемом *night* (27). Фразеологизама са обема саставницама (*дан* и *ноћ*) било је тек пет у српском језику, док су у енглеском била присутна само три таква. Како је корпус овога рада лексикографског типа, уврстили смо у разматрање и фразеологизме у ширем смислу, што укључује и лексичке јединице без идиоматичности и експресивности, будући да су у речницима из којих је грађа ексцерпирана ове лексичке јединице обрађене као фразеологизми.

Како би се фразеологизми могли упоредити, потребно их је класификовати, а потом и утврдити њихов степен еквиваленције. Фразеологизме ћемо најпре класификовати према семантичким или фразеолошким тематским пољима².

Сама грађа прикупљена је из следећих речника: *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, *Cambridge Learner's Dictionary*, *Cambridge English Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English Online*, *Collins Dictionary*, *The Free Dictionary* (*McGraw-Hill Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs*, *The Dictionary of Clichés*, *The American Heritage Dictionary of Idioms*, *American Heritage Dictionary of the English Language*, *Collins COBUILD Idioms Dictionary*), *Речник српскохрватскога књижевног језика* Матице српске, односно једнотомни *Речник српскога језика* Матице српске, *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ, као и *Фразеолошки речник српског језика* Ђ. Оташевића, *Фразеолошки рјечник хрватскога или српског језика* Ј. Матеша и *Српскохрватско-руски фразеолошки речник* О. И. Трофимкине.

У истраживању полазимо од следећих хипотеза:

1. У нашој грађи постоје фразеологизми са делимичном еквиваленцијом.
2. Фразеологизми с лексемом *дан* имају позитивну експресивну вредност.

² Класификација која је у раду дата делом се угледа на класификацију Н. Вуловић (2015) и И. Јовановића (2017), с тим што су поједина семантичка поља додата у циљу прилагођавања самој грађи. Неки фразеологизми уврштени су у више група (најчешће две), јер дотичу више тематско-семантичких група: такви су, на пример, фразеологизми *глуп као ноћ*, који се односи на људску особину, али је истовремено и процена, или *трла баба лан да јој прође дан*, који се може уједно тумачити и као стил живота и људска склоност.

3. Фразеологизми с лексемом *ноћ* имају негативну експресивну вредност.
4. Велики број фразеологизама се односи на време и у енглеском и у српском језику.

4. Анализа корпуса

4.1. Тематско-семантичка поља

У нашој грађи нашао се највећи број фразеологизама са семантичким пољем *време*. С обзиром на то да су *day* и *night* (*дан* и *ноћ*) именице којима се денотира период времена, у оквиру ове групе издвојили смо две подгрупе: *упрошток/упрошницање времена* и *доба* (*раздобље*). Преглед фразеологизама даје се по групама истим редоследом за оба језика, а сами фразеологизми у оквиру група тако што су најпре представљени они са саставницом *day/dan*, потом они са саставницом *night/ноћ* и најзад фразеологизми са обема саставницама.

4.1.1. Енглески фразеологизми

Време (24)

а) Протицање времена (19):

a day late and a dollar short; all the livelong day; day after day; day in (and) day out; from day one; in all my (born) days; in my day; in this day and age; one of these days; someone's/something's days are numbered; to have had one's day; to this day; until one's dying day; far into the night; morning, noon and night; night after night; until (the) night turns to day; until all hours (of the night); day and night / night and day

б) Доба (пет):

in the dead of the night; the night is young; the day is young; the small/wee hours (of the night); the still of the night

Смрт и невоља (пет):

judgement day; the day of reckoning; night of the long knives; things that go bump in the night; keep (one) up at night

Здравље (један):

an apple a day keeps the doctor at bay / away

Посао (четири):

an honest day's pay; another day, another dollar; call it a day; to call it a night

Животне ситуације (13):

every dog has his/its day; be somebody's lucky day; curse the day (one was born); rainy day; it's not every day (that); it's been a long day; live to fight another day; not be one's day; save the day; to have one's day; a field day; a red-letter day; all right on the night

Међуљудски односи и емоције (шест):

brighten up the/one's day; make somebody's day; Rome wasn't built in a day; be like ships passing in the night; how can you sleep at night; spend the night somewhere / with somebody / together;

Стил живота (12):

live from day to day; make a day of it; seize the day; take it one day at a time/take each day as it comes; a good night's sleep; a night on the tiles; a night out; creature of the night; lady of the night; hen night; sing before breakfast, cry before night; the morning after (the night before)

Људске особине и склоности (два):

go on all day about something; a broken clock is right twice a day

Радње и поступци (два):

win the day; bunk down (for the night)

Са религијском компонентом (два):

judgement day; red-letter day

Процене или поређења (13):

that'll be the day; the best days of one's life; those were the days; to the day; clear as day; plain as day; (as) happy as the day is long; (x) if he's/she's a day; all cats are gray by night; at the end of the day; never thought I would see the day; (as) black as night; be (like) night and day

Нераспоређени фразеологизми (један):

<x> of the day

4.1.2. Српски фразеологизми

Издвојили смо неколико семантичких група за потребе разврставања фразеологизама према семантичком садржају:

Време (43)

а) Протицање времена (20):

дан за даном; дан до века; дан до ноћи; дан на дан; бројајти дане; до дана данашњеј; до наших дана; до судњеја дана; из дана у дан; далеки дани; од дана до дана; (јо) цео/(вас)цели/чијава (дојовейни/дожји) дан; сваки дојовейни (дожји) дан; ојейнути се као јладан дан (јладна јодина); неки дан; ноћи и ноћи; јреко ноћи; цела дојовейна ноћ; (и) дан и ноћ; од Кулина дана и добријех дана

б) Доба (23):

за велика дана; усред бела дана; у дују дану; у јо бела дана; јод (у) сјааре дане; неко (нека) доба дана (ноћи); сјаари дани; јо беломе дану; јасји (јсећи/ојњени) дани; куков (кукуљев) дан; злајни дани; медени дани; цар-

ски (цареви) дани; бели дан; блажни дани; блаи дани; заветни (заветовни/забрањени) дан; једноі (лейоі) дана; млади дани; ілува ноћ; дубоко у ноћ; мртва ноћ; у ово доба (ноћи)

Смрт и невоља (13):

бројати последње дане; избројани/одбројани су <чији> дани; дан Д; црни дани³; судњи дан; њасји (њсећи/оїњени) дани; оїићи без дана; докончати своје дане; не видети дела (делоіа) дана; бесане ноћи; варіоломејска ноћ; нема смрти без судњеіа дана; није ірећу/седму ноћ дочуван

Животне ситуације (седам):

бројати дане⁴; чекаати свој дан; свануо је <чији> дан; није сваки дан Бадњи дан / Божић; имати свој дан; велики дан; не видети дела (делоіа) дана

Међуљудски односи и емоције (три):

има/диће дана за меідана; медени дани; њасати ноћ на очи

Стил живота (16):

не зна се (ко зна) итиа носи дан а итиа ноћ; замениати (узети) дан за ноћ; живети дан за даном; живети из (с) дана у дан; (живети/радијати) од дана и комада / на дан и комад / за дан и комад; живети дан по дан; какав дан іаква часи; друи дан друіа и нафака; чувати беле іаре (новце) за црне дане; свако чудо за іри дана; сасіавијати дан и комад; ірајати дане; красати доју дане; красати доју (од доіа) дане / красати дојје дане; не видети дела (делоіа) дана; ірла бада лан да јој іроће дан

Људске особине и склоности (четири):

добар као добар дан; у срећан се дан родио; ірла бада лан да јој іроће дан; ілуй као ноћ;

Радње и поступци (седам):

изнејати на део дан; изнејати на свейлосі дана; изаћи (изићи, издијати) на свейло (свейлосі) дана; изаћи на бели дан; уіледати свейло/свейлосі дана; ірекрајати ноћ; мрак (іама/ноћ) је іроіуіао (іојео/изјео) <некоіа/неишо>

3 Према СМР (1970: 112), „седмични дани нису једнаки: једни су срећни, а други несрећни”, о чему сведоче фразеологизми попут *родио се у срећни дан*, као и постојање народних веровања у беле и црне дане. Од црних дана „одржали су се само црни петак и црни торник (уторак)”.

4 Овај фразеологизам Ђ. Оташевић (2012) дефинише као „нестрпљиво очекивати завршетак (дуготрајног) посла, обавезе и сл.”, те је уврштен у две групе, јер се у исто време односи на дуративност радње и животну ситуацију. Његова семантика укључује два семантичка поља, али се, према нашем мишљењу, не би могло рећи да је реч о фразеолошкој полисемији, која је иначе ретка појава у српској фразеологији. Наиме, према истраживању М. Богдановић и В. Николић, „полисемантичне фразеолошке јединице представљају тек 1,82% укупног фразеолошког фонда српског језика” (2023: 74).

Са религијском компонентом (12):

часни дани; некршћени (нечасливи, нечисти, њојани) дани; воде-ни дани; јосћински дани; велики дани; Божји дан; блажни дани; благи дани; заветни (заветовни/забрањени) дан; није сваки дан Бадњи дан / Божић; иде је Бој рекао лаку ноћ; иде је ђаво рекао лаку ноћ

Процене или поређења (11):

(као) дан и ноћ; дан-два; добар као добар дан; јасно као дан; њо ју-иру се дан њознаје; као да <ко> ири дана није јео; месецина као дан; иреко ноћи; иде је Бој рекао лаку ноћ; иде је ђаво рекао лаку ноћ; илуи као ноћ

Наравоученија и савети (поуке) (два):

чуваји (чувај) беле иаре (новце) за црне дане; увече се дан хвали;

Нераспоређени фразеологизми (два):

јунак дана, иема дана

4.2. Структура

Приликом сврставања у структуралне категорије ослањали смо се на поделу А. Јанић и Д. Стаменковића (2022: 194): *безілаіолски фразеолоіизми у виду именичких синііаіми, безілаіолски фразеолоіизми у виду іредлошко-іадежних кон-сірукціја и ілаіолски фразеолоіизми.*

4.2.1. Енглески фразеологизми

Безглаголски фразеологизми у виду именичких синтагми (34):

a field day; a rainy day; a red-letter day; all the livelong day; an honest day's pay; clear as day; day after day; day in (and) day out; good deed for the day; judgement day; one of these days; plain as day; the best days of one's life; the day of reckoning; <x> of the day; a good night's sleep; a night on the tiles; a night out; creature of the night; hen night; lady of the night; morning, noon and night; night after night; night of the long knives; the morning after (the night before); the small/wee hours (of the night); the still of the night; things that go bump in the night; day and night / night and day

Безглаголски фразеологизми у виду предлошко-падежних конструкција (12):

at the end of the day; from day one; in all my (born) days; in my day; in this day and age; to the day; to this day; until one's dying day; far into the night; in the dead of the night; until (the) night turns to day; until all hours (of the night)

Глаголски фразеологизми (41):

(x) if he's/she's a day; a broken clock is right twice a day; an apple a day keeps the doctor at bay / away; be somebody's lucky day; brighten up one's day; call it a day; curse the day (one was born); every dog has his/its day; go on all day about something; it's not every day (that); it's been a long day; live to fight another

day; make a day of it; make somebody's day; never thought I would see the day; not be one's day; Rome wasn't built in a day; save the day; seize the day; someone's/something's days are numbered; take it one day at a time/take each day as it comes; that'll be the day; the day is young; those were the days; to have had one's day; to have one's day; win the day; all cats are gray by night; be like ships passing in the night; bunk down (for the night); go quietly into the night; have a good/bad night; how can you sleep at night; keep (one) up at night; sing before breakfast, cry before night; spend the night somewhere / with somebody / together; the night is young; to call it a night; be (like) night and day

4.2.2. Српски фразеологизми

Безглаголски фразеологизми у виду именичких синтагми (46):

бели дан; блаїи дани; блажни дани; Божји дан; велики дан; велики дани; водени дани; ѿсїински дан; далеки дани; дан Д; дан до века; дан до ноћи; дан за даном; дан на дан; дан-два; добар као добар дан; завеїни (завеїовни/забрањени) дан; злаїни дани; јасно као дан; јунак дана; куков (кукуљев) дан; медени дани; месечина као дан; млади дани; неки дан; неко (нека) доба дана (ноћи); некриїени (нечасїиви/нечисїи/їоїани) дани; ѿасїи (їсећи/оїњени) дани; сваки доїовеїни (божји) дан; сїари дани; судњи дан; їема дана; царев (царски) дан; црни дани; часни дани; једної (лейої) дана; бесане ноћи; варїоломејска ноћ; їлува ноћ; їлуї као ноћ; дубоко у ноћ; мрїва ноћ; ноћи и ноћи; цела доїовеїна ноћ; дан до ноћи; (и) дан и ноћ

(16): Безглаголски фразеологизми у виду предлошко-падежних конструкција

до дана данаињеї; до наших дана; до судњеїа дана; за велика дана; из дана у дан; од дана до дана; од Кулина дана и добријех дана; їо беломе дану; (їо) цео/(вас)цели/чиїав (доїовеїни/божји) дан; їод (у) сїаре дане; у дуїу дану; у їо бела дана; усред бела дана; їреко ноћи; у ово доба (ноћи); (као) дан и ноћ

Глаголски фразеологизми (46):

бројаїи дане; бројаїи їоследње дане; їудиии дане; докончаїи своје дане; друїи дан друїа (и) нафака; живеїи дан за даном; живеїи дан їо дан; живеїи из (с) дана у дан; (живеїи/радиїи) од дана и комада / на дан и комад / за дан и комад; изаћи (изићи/издиїи) на свеїло (свеїлосї) дана; изаћи на бели дан; избројани/одбројани су <чији> дани; изнеїи на део дан; изнеїи на свеїлосї дана; уїледаїи свеїлосї дана; има/диће дана за меї-дана; имаїи свој дан; као да <ко> їри дана није јео; красїи доїу (од доїа) дане / красїи дожје дане; не видеїи бела (белоїа) дана; нема смрїи без судњеїа дана; није сваки дан Бадњи дан / Божић; ниїи је шака дана ни врећа їодина; оїїеїнуїи се као їладан дан (їладна їодина); оїиїи без дана; їо ју-їру се дан їознаје; сасїавиїи дан и комад; свако чудо за їри дана; свануо је <чији> дан; їрајаїи дане; їрла бада лан да јој їрође дан; у срећан се дан

роду; удијати/уијући дан; увече се дан хвали; уилегаћи светило/свeтлост дана; чекаћи свој дан; чуваћи деле љаре (новце) за црне дане; где је Бој рекао лаку ноћ; где је ђаво рекао лаку ноћ; мрак (ишама/ноћ) је иројушао (иојео/изјео) <некоја/неишо>; није седму/иријеу ноћ дочуван; иасћи ноћ на очи; ирекраишти ноћ; заменишти (узети) дан за ноћ; не зна се (ко зна) ишта носи дан а ишта ноћ; није ишлико дуј дан да ја ноћ не сииине

4.3. Еквивалентност

Контрастивна фразеологија у ужем смислу обухвата интерлингвално поређење или контрастирање фразеолошких јединица из двају или више језика (KORHONEN 2007). Појам еквивалентности означава међујезичке односе између елемената двају или више језика (KROHN 1994: 72). У литератури се најчешће разликују три основна типа еквивалентности (MRAZOVIĆ I PRIMORAC 1965; KORHONEN 2007): потпуна еквивалентност, делимична (парцијална) еквивалентност и нулта еквивалентност.

У овом раду полази се од класификације коју дају П. Мразовић и Р. Приморац (1965: 283–303), где потпуна еквивалентност значи истоветност фразеологизама на лексичком, морфосинтаксичком и семантичком плану, под делимичном се подразумева постојање разлике у лексичком или морфосинтаксичком аспекту, док нулта еквиваленција представља непостојање фразеолошког еквивалента у језику са којим се пореди.

Фразеологизми с потпуном еквиваленцијом (11 парова): *day after day* – дан за даном; *judgement day* – судњи дан; *be (like) night and day* – (као) дан и ноћ; *day and night / night and day* – (и) дан и ноћ; *to have one's day* – имати свој дан; *clear as day* – јасно као дан; *live from day to day* – живети из дана у дан; *someone's/something's days are numbered* – избројани/одбројани су <чији> дани; (x) *of the day* – јунак дана, тема дана; *judgement day* – судњи дан; *all the livelong day* – (ио) цео/(вас)цели/чишав (дојо-вeиши/дожји) дан

Фразеологизми с делимичном еквиваленцијом (девет парова): *far into the night* – дубоко у ноћ; *in the dead of the night* или *the still of the night* – мртва ноћ; *day in (and) day out* – из дана у дан; *to this day – go* дана данашњеи и *go* наших дана; *far into the night* – дубоко у ноћ; *night after night* – ноћи и ноћи; *rainy day* – црни дани; *day and night / night and day* – дан до ноћи; *live from day to day* – живети дан за даном, живети дан ио дан и (живети/радишти) од дана и комада / на дан и комад / за дан и комад; *the day of reckoning* – судњи дан

Фразеологизми с нултом еквиваленцијом⁵ (62): *a day late and a dollar short*; *from day one*; *in all my (born) days*; *in my day*; *in this day and age*; *one of these days*; *to have had one's day*; *morning, noon and night*; *until (the) night turns to day*; *until all hours (of the night)*; *night of the long knives*; *things that go bump in the night*; *keep (one) up at night*; *an apple a day keeps the doctor at bay / away*; *an honest day's pay*; *another day another dollar*; *call it a day*; *to call it a night*; *every dog has his/its day*; *be somebody's lucky day*; *curse the*

5 Иако многи од наведених фразеологизама имају своје еквиваленте у разговорном српском језику, нисмо их могли наћи у речничкој грађи, нпр.: *an apple a day keeps the doctor at bay / away* – једна јабука на дан (и) доктор из куће ван; *as black as night* – црн као ноћ; *curse the day (one was born)* – проклињати дан када се <ко> родио; *not be one's day* – не бити <чији> дан.

day (one was born); it's not every day (that); it's been a long day; live to fight another day; not be one's day; save the day; a field day; a red-letter day; all right on the night; brighten up the/one's day; make somebody's day; Rome wasn't built in a day; be like ships passing in the night; how can you sleep at night; spend the night somewhere / with somebody / together; make a day of it; seize the day; take it one day at a time / take each day as it comes; a good night's sleep; a night on the tiles; a night out; creature of the night; lady of the night; hen night; sing before breakfast, cry before night; go on all day about something; a broken clock is right twice a day; win the day; bunk down (for the night); that'll be the day; the best days of one's life; those were the days; to the day; (as) happy as the day is long; (x) if he's/she's a day; all cats are gray by night; at the end of the day; never thought I would see the day; as black as night; the night is young; the day is young; the small/wee hours (of the night)

4.4. Експресивност

И у једном и у другом језику има фразеологизама који пореде дан и ноћ, и у оба језика указују на сушту супротност, што је и очекивано. Додатно, у српском језику као *дан и ноћ* обично разграничава не само две супротне ствари већ и дихотомију добро : зло/лоше, док то у случају енглеског није нужно тако с изразом *like night and day*. У оба језика се јавља велики број фразеологизама негативног експресивног садржаја с лексемом *ноћ/night*, али исто тако јавља се и велики број негативних фразеологизама с лексемама *дан/day*: *судњи дан – judgement day*. Није могуће прецизно утврдити или одредити експресивну вредност сваког фразеологизма. То се посебно односи на предлошко-падежне конструкције и просте синтагме типа *дан-два*.

4.4.1. Енглески фразеологизми

Фразеологизми са позитивним експресивним садржајем (19):

an apple a day keeps the doctor at bay / away; be somebody's lucky day; brighten up one's day; every dog has its/its day; live to fight another day; make a day of it; make somebody's day; save the day; seize the day; take in one day at a time/take each day as it comes; the day is young; those were the days; to have one's day; win the day; (as) happy as the day is long; a good night's sleep; all right on the night; spend the night somewhere / with somebody / together; the night is young

Фразеологизми са негативним експресивним садржајем (26):

a day late and a dollar short; a rainy day; judgement day; the day of reckoning; curse the day (one was born); it's been a long day; live from day to day; not be one's day; someone's/something's days are numbered; to have had one's day; creature of the night; night of the long knives; the morning after (the night before); things that go bump in the night; in the dead of the night; be like ships passing in the night; go quietly into the night; how can you sleep at night; keep (one) up at night; sing before breakfast, cry before night; up until all hours (of the night); it's been a long day; live from day to day; not be one's day; someone's/something's days are numbered; to have had one's day

4.4.2. Српски фразеологизми

Фразеологизми са позитивним експресивним садржајем (10):

добар као добар дан; у срећан се дан родио; златни дани; медени дани; имајти свој дан; уледати светило/свeтлост дана; свануо је <чији> дан; јасно као дан; јунак дана; месечина као дан

Фразеологизми са негативним експресивним садржајем (27):

іде је Бої рекао лаку ноћ; іде је ђаво рекао лаку ноћ; іасіи ноћ на очи; има/диће дана за меідана; оіиіи без дана; замениіи/узеіи дан за ноћ; ірла даба лан да јој ірође дан; оііеіуіи се као іладан дан (іладна іодина); издројани/огдројани су <чији> дани; као да <ко> іри дана није јео; ілуї као ноћ; није седму/іірећу ноћ дочуван; мрак (іама, ноћ) је іроіуіао (іојео/изјео) <некоіа/неіііо>; красіи доіу (од доіа) дане / красіи дожје дане; не-криііени (нечасіиви/нечисіи/іоіани) дани; докончайіи своје дане; сасіа-вііи дан и комад; іасјі (ісећі/оіњени) дани; судњи дан; црни дани; живе-іи дан за даном; живеіи дан іо дан; живеіи из (с) дана у дан; (ж івеіи/радііи) од дана и комада / на дан и комад / за дан и комад; не відеіи бела (белоіа) дана; бесане ноћи; варііоломејска ноћ

5. Дискусија

Већина српских и енглеских фразеологизама је у семантичком пољу време, с тим што се у српској фразеологији највећи број ових фразеологизама односи на означавање неког раздобља или доба дана, неку врсту квантификације времена: у іо бела дана, блажни дани, дубоко у ноћ и сл., док их је у енглеском само пет. У српском језику већина ових фразеологизама јавља се у виду именичких синтагми, те семантику фразема одређује семантика атрибута. Из групе фразеологизама који припадају овом семантичком пољу један део њих је са семантичком компонентом 'непрекидно': *morning, noon and night; all the livelong day; day in (and) day out; day after day; дан и ноћ; дан за даном; дан на дан; дању и ноћу; іо цели доіовейіи дан; док фразеологизам из дана у дан* укључује и компоненту 'све више и више'⁶. Примећује-мо да се у неким српским фразеологизмима време концептуализује као непријатељ: *удіјайіи/уіуіи дан*. Разлоге за то треба тражити у језичкој слици ситуација у којима постоји субјективни осећај спорог протицања времена, тако да се они могу повезати и са другим семантичким пољима, нпр. доколица: *красіи доіу (од доіа) дане / красіи дожје дане, уіуіи дан, іудііи дане, оііеіуіи се као іладан дан (іладна іодина)* и сл. И у једном и у другом језику издвојили су се фразеологизми којима се означава близина смрти, умирање или нека невоља која би могла довести до смртног исхода: *докончайіи своје дане, оіиіи без дана, дројайіи іоследње дане, judgement day, night of the long knives, things that go bump in the night*. Ових је фразеологизама нешто више у српском него у енглеском језику. У српском језику се појављује и већа група фразеологизама са религијским компонентама и именицом дан као једном од

6 М. Богдановић класификује фразеологизме за изражавање временске квантификације на оне без лимитативног ограничења и фразеологизме са значењем лимитативно ограничене квантификације. У оквиру друге групе разликује три подгрупе: фразеолошке јединице у којима је истакнута почетна граница на временској оси: *од Кулина дана и добријех дана*, затим оне у којима се истиче завршна граница на временској равни: *до судњеіа дана, до дана данашіеі, до наііих дана* и фразеологизме у којима је истакнута и почетна и завршна граница временског интервала: *из дана у дан, дан іо дан* (2017: 195–197).

њих. Само је један фразеологизам из те групе у ком се појављује именица *ноћ*: *іде је ђаво рекао лаку ноћ*. Овај израз је у српском језику варијантни фразеологизам (*іде је Боі рекао лаку ноћ*). Често се ове две именице којима се означавају апстрактне фигуре користе у фраземима, јер им се приписује велика моћ (Вуловић 2015; Шафер 2016). Ова два фразеологизма означавају одсеченост од света с обзиром на то да неприсуство ових фигура значи да такво место није за живот. И у једном и у другом језику су се појавили фразеологизми као поредбене конструкције. Два српска фразеологизма из ове групе: *добар као добар дан* и *ілуї као ноћ* уврстили смо и у групу оних којима се означавају особине и склоности, јер смо сматрали да су прилично фреквентни у савременом српском језику. Други је разлог тај што сматрамо да су ова два фразеологизма илустративна у том смислу што њихов семантички садржај открива каква је у колективној свести представа дана и ноћи. На основу поређења бива јасно да се *дан* везује за оно што је позитивно: *добар као добар дан*, *јасно као дан*, док *ноћ* углавном има негативну конотацију: *ілуї као ноћ*. У нашој грађи незнатан је број фразеолошких јединица у којима лексема *дан* реферише на светли део дана. Такви су фразеологизми: *јасно као дан*, *уідегаїи свеїлосїї дана*, *бели дан*, *(и) дан и ноћ*, *не зна се шїїа носи дан а шїїа ноћ*, *замениїи (узейїи) дан за ноћ*, *месечина као дан*, што се подудара са резултатима истраживања Ћ. Шуњеварића (2020), у чијој се грађи нашло свега 16% оваквих фразеологизама. С тим у вези, Ћ. Шуњеварић запажа да се „такво значење ове лексеме без изузетка остварује у примерима где се заједно јавља антонимски пар” (2020: 94). Слажемо се с његовим запажањем да већина примера у којима се реферише на светли део дана садржи антонимски пар *дан* и *ноћ*, било да се експлицитно помиње лексема *ноћ* или нешто уско везано за појам *ноћи* (нпр. *увече се дан хвали*; *месечина као дан*). Међутим, сматрамо да изузетака ипак има: у нашој грађи такав је фразеологизам *јасно као дан*, јер иначе поређење у овом контексту не би имало смисла, будући да се овде метафорички упућује на видљиви, светли део дана. Иако је оваквих примера мало, они су увек са позитивном експресивношћу, што значи да уколико се под даном подразумева светли део дана, позитивна експресија светлости и јасноће утиче на то да фразеологизам постане позитивно маркиран. Наиме, иако постоји универзална представа о томе да дан доноси добро, док се за *ноћ* везују смутне радње, неизвесност која није увек лепа и страх, показало се да се то у овом случају односи само на експресивност. Велики број фразеологизама и у српском (16) и у енглеском језику (12) односи се на стил живота. Као посебно семантичко поље издвојили смо и радње и поступке. У грађи која је анализирана нашао се мањи број фразеологизама који су остали нераспоређени, јер их нисмо могли повезати са неком тематском групом. Велики број фразеологизама је са неутралном експресивном вредношћу, што посебно важи за оне којима се означава доба дана као један омеђени интервал, или су у питању они код којих су употребљене обе саставнице, те фразеологизам као целину не можемо сврстати у једну односно другу групу, иако је, на пример, јасно да *дан* у фразеологизму (*као*) *дан и ноћ* обично представља нешто јасно, отворено и добро, а *ноћ* нешто мрачно, затворено и лоше. Из тог разлога издвојили смо само оне фразеологизме с изразито позитивном и оне с очигледно негативном експресивном вредношћу. И у српском (27 наспрам десет) и у енглеском (26 наспрам

19) много је више фразеологизама са негативном обојеношћу. Иако је у српском сваки од фразеологизама позитивног значења садржао саставницу *дан*, ипак се, противно нашој другој хипотези, нашао и велики број фразеологизама негативног значења са њом, тако да је негативних фразеологизама с лексемом *дан* више у односу на оне с лексемом *ноћ*. Разлоге треба тражити у чињеници да је *дан* лексема шире семантике у односу на *ноћ*, јер се може односити и на јединицу времена и на раздобље (обданица). С друге стране, такво стање може се објаснити и другим лингвистичким и екстралингвистичким факторима, те апсолутна поређења нису најбољи показатељ стварног стања, будући да се у самој грађи налази несразмерно већи број фразеологизама с лексемом *дан* (93) у односу на *ноћ* (19), тако да они с именицом *дан* чине чак 80% укупне грађе за српски језик. Међутим, процентуално посматрано, негативно маркираних фразеологизама са саставницом *ноћ* у српском има девет од укупно 19, што пак чини 47% укупног броја у овој категорији, док су остали искључиво неутралног значења – нема ниједног с позитивном експресивном вредношћу. Другим речима, 100% фразеологизама са саставницом *ноћ* у српском било је негативно или неутрално. У енглеском је стање слично: од укупно 19 фразеологизама с позитивном експресивном вредношћу, 15 у свом саставу садржи лексему *day* (79%), а од 26 с негативном вредношћу, 11 их је са саставницом *night* (42%). У грађи је поново више (64%) фразеологизама с лексемом *day* (53) него с лексемом *night* (27), али се у склопу фразеологизама с лексемом *night*, такође, налази знатно више негативних (11) у односу на позитивне (четири), процентуално 41% спрам 15%, док су остали неутрални.

6. Закључак

У српским речницима нашли смо несразмерно више фразеологизама с лексемом *дан*. Такође, оваквих фразеологизама има више у односу на енглеске с лексемом *day*. Мањак фразеологизама с лексемом *ноћ* у српском могло би се објаснити застарелошћу или површношћу прегледане грађе или њеним другим ограничењима (нпр. неузимање у обзир новијих, разговорних или дијалекатских фразеологизама). Ово искључује могућност поређења многих фразеологизама који би били у односу потпуне или делимичне еквиваленције с одређеним енглеским: *црн као ноћ* (*as black as night*), *није ми (даш/неки) дан* (*not be one's day*), *једна јабука на дан – доктор из куће ван* (*an apple a day keeps the doctor away*), *йроклињем дан кад сам се родио* (*curse the day one was born*). Резултат свега овога огледа се у томе да се многи сада већ познати фразеологизми у широкој употреби не могу наћи у постојећој грађи, те да то треба имати у виду приликом тумачења резултата испитивања еквивалентности. Још један проблем који је утицао на резултат је то што одређени фразеологизми у енглеском с одредницама *day* и *night* као *официналним елементом*, а који би иначе одговарали сличним српским фразеологизмима, *немају* ту одредницу у својим српским еквивалентима: на пример *the small/wee hours (of the night)* наспрам *сићини сајџи*; у *сићине сајџе*.

Готово сви ексцерпирани фразеологизми припадају разговорној фразеологији, осим неколико њих као што су *варџоломејска ноћ*, *дан Д* или *night of the long knives*, који би се због потребе познавања историје зарад њиховог поимања могли назвати књижевним. Значење највећег броја фразеологизама и у српском и у ен-

глеском језику повезује се са протицањем времена или се њима означава одређено доба дана. Нешто је више фразеолошких јединица за означавање смрти или близине смрти у српском у односу на енглески језик, а време се, како смо то поменули у дискусији резултата, у српским фразеологизмима често концептуализује као непријатељ: *уишући дане, убијати дан*. Доколица је у културолошком смислу представљена као негативна друштвена појава: *ишрајати дане, красити доју дане*. Велики број фразеологизама с лексемом *дан* односио се на неку врсту сазнања или откривења (*изнети на светлост дана, изнети на део дан, изаћи на светлост дана, изаћи на бели дан*), али иначе потенцијални енглески еквиваленти из неког разлога нису били присутни у прегледаној грађи, или због тога што у себи не садрже саставницу *дан* (нпр. *come to light*), или зато што нису у њу унесени. Фразеологизам *улегдаји светлост дана* потврђен је у *Фразеолошком речнику српског језика* Ђ. Оташевића. У речницима енглеског језика није потврђен фразеологизам *see the light of day*.

Све у свему, фразеологизми представљају одраз културе и традиције разних група људи и дају нам увид у разнолика човекова схватања света. Тако се може рећи и да (у односу на енглески) велики број фразеологизама с религијским компонентама у српском језику открива и истакнутост религије у духу српског друштва.

Резултати истраживања показали су да постоји еквиваленција у смислу поклапања семантичких поља на која се фразеологизми односе. С потпуном еквиваленцијом било је 11 фразеологизама, с делимичном девет, док су остали (62) са нултом. Иако је потврђена прва хипотеза, фразеологизми с делимичном еквиваленцију нису најзаступљенији у нашој грађи. Доказана је хипотеза да је највећи број фразеологизама с компонентом *ноћ* у српском и *night* у енглеском језику негативног експресивног садржаја. Међутим, у грађи се нашао и значајан број фразеолошких јединица са компонентом *дан* које, такође, имају негативну експресивну вредност, што значи да је друга хипотеза само делимично потврђена, о чему говоре и резултати ранијих истраживања (ŠUNJEVARIĆ 2020). Сви фразеологизми у којима дан означава светли део дана су позитивне експресивне вредности. У потпуности је потврђена четврта хипотеза – највећи број фразеологизама односи се на време и у енглеском и у српском језику.

Општи закључак био би да је више фразеологизама са негативном конотацијом него са позитивном. Овај закључак односи се на оба испитана језика. Када је реч о структури у енглеском се издвајају глаголски фразеологизми као најбројнија група (41), док се у српском налази једнак број глаголских и безглаголских фразеологизама у виду именичких синтагми (46).

Циљирана литџераџура

- ASIMOPULOS 2017: ASIMOPULOS, Panajotis. „Crvena, plava, zelena i žuta boja u grčkim i srpskim frazeologizmima.” *Jezik i književnost u globalnom društvu*. 2017. 7–18. [orig.] АСИМОПУЛОС, Панајотис. „Црвена, плава, зелена и жута боја у грчким и српским фразеологизмима.” *Језик и књижевност у глобалном друштву*. 2017. 7–18.
- ASIMOPULOS 2018: ASIMOPULOS, Panajotis. „Noga u grčkim, ruskim i srpskim frazeologizmima.” JOVANOVIĆ, Ivan (ur.). Niš: Filozofski fakultet, 2018. 69–86. [orig.] АСИМОПУЛОС, Панајотис. „Нога у грчким, руским и српским фразеологизмима.” ЈОВАНОВИЋ, Иван (ур.). Ниш: Филозофски факултет, 2018. 69–86.

- BEGOVIĆ 2020: BEGOVIĆ, Katarina. *Frazeologizmi sa komponentom živ na srpskom i južnoslovenskom govornom prostoru: dijahronijski i sinhronijski aspekt (doktorska disertacija)*. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet, 2020. [orig.] БЕГОВИЋ, Катарина. *Фразеологизми са компонентом жив на српском и јужнословенском говорном простору: дијажронijski и синхронijski аспект (докторска дисертација)*. Београд: Универзитет у Београду, Филолошки факултет, 2020.
- BOGDANOVIĆ 2017: BOGDANOVIĆ, Marijana. „Frazeologizmi kao sredstva izražavanja vremenskih značenja u srpskom jeziku.” *Jezik, književnost, vreme: jezička istraživanja*. MIŠIĆ ILIĆ, Biljana i LOPIČIĆ, Vesna (ur.). Niš: Filozofski fakultet, 2017. 189–201. [orig.] БОГДАНОВИЋ, Маријана. „Фразеологизми као средства изражавања временских значења у српском језику.” *Jezik, književnost, vreme: jezička istraživanja*. MIŠIĆ ILIĆ, Biljana и LOPIČIĆ, Vesna (ur.). Niš: Filozofski fakultet, 2017. 189–201.
- BOGDANOVIĆ I NIKOLIĆ 2018: BOGDANOVIĆ, Marijana i Vesna NIKOLIĆ. „Polisemija u frazeologiji srpskog jezika.” *Filologički forum: humanitarno spisanje za mladi izследователи 1(7)* (2018): 69–76. [orig.] БОГДАНОВИЋ, Маријана и Весна НИКОЛИЋ. „Полисемија у фразеологији српског језика.” *Филологически форум: хуманитарно списание за млади изследователи 1(7)* (2018): 69–76.
- GRIS 2008: GRIES, Stefan Th. „Phraseology and linguistic theory.” Granger, Sylviane and Fanny Meunier. *Phraseology: an interdisciplinary perspective*. Amsterdam/ Philadelphia, 2008. 3–25.
- JANEVSKA 2020: JANEVSKA, Tamara. „Frazeologizmi sa leksemom voda u srpskom i engleskom jeziku.” *Lipar / Journal for Literature, Language, Art and Culture XXI(71)* (2020): 233–242. [orig.] ЈАНЕВСКА, Тамара. „Фразеологизми са лексемом вода у српском и енглеском језику.” *Lipar / Journal for Literature, Language, Art and Culture XXI(71)* (2020): 233–242.
- JANIĆ, STAMENKOVIĆ 2022: JANIĆ, Aleksandra i Dušan STAMENKOVIĆ. *Englesko-srpska kontrastivna leksikologija*. Niš: Filozofski fakultet, 2022. [orig.] ЈАНИЋ, Александра и Душан СТАМЕНКОВИЋ. *Енглеско-српска контрастивна лексикологија*. Ниш: Филозофски факултет, 2022.
- JOVANOVIĆ 2013: JOVANOVIĆ, Ivan. „Francuski frazeologizmi i poslovice sa leksemom agneau – jagnje i njihovi srpski ekvivalenti.” *Od nauke do nastave*. Niš: Filozofski fakultet, 2013. 220–235. [orig.] ЈОВАНОВИЋ, Иван. „Француски фразеологизми и пословице са лексемом agneau – јагње и њихови српски еквиваленти.” *Од науке до наставе*. Ниш: Филозофски факултет, 2013. 220–235.
- JOVANOVIĆ 2013: JOVANOVIĆ, Ivan. „O semantičkom aspektu francuskih i srpskih frazeologizama sa leksemom magarac.” *Jezik i književnost u globalnom društvu* (2017): 57–69. [orig.] ЈОВАНОВИЋ, Иван. „О семантичком аспекту француских и српских фразеологизама са лексемом магарац.” *Језик и књижевност у глобалном друштву* (2017): 57–69.
- JOVANOVIĆ 2015: JOVANOVIĆ, Ivan. „Francuski frazem i leksem mačka i njihovi srpski ekvivalenti.” *Nauka i savremeni univerzitet: Jezik i književnost u kontaktu i diskontaktu, knjiga 1* 2015: 315–325. [orig.] ЈОВАНОВИЋ, Иван. „Француски фраземи с лексемом мачка и њихови српски еквиваленти.” *Наука и савремени универзитет: Језик и књижевност у контакту и дисконтакту, књига 1* 2015: 315–325.
- JOVANOVIĆ 2017: JOVANOVIĆ, Ivan. „Leksema cheval/konj u francuskoj i srpskoj frazeologiji.” *Nauka i savremeni univerzitet 7: tematski zbornik radova sa sedmog međunarodnog naučnog skupa. Knj. 1, Jezici i književnosti u kontaktu i diskontaktu*. JOVANOVIĆ, Ivan (ur.). Niš: Filozofski fakultet, 2018. 55–67. [orig.] ЈОВАНОВИЋ, Иван. „Лексема che-

- val/коњ у француској и српској фразеологији.” *Наука и савремени универзитет 7: тематски зборник радова са седмог међународног научног скупа. Књ. 1, Језици и књижевности у контакту и дисконтакту*. ЈОВАНОВИЋ Иван (ур.). Ниш: Филозофски факултет, 2018. 55–67.
- KORHONEN 2007: KORHONEN, Jarmo. „Phraseme im Sprachgebrauch und in der Übersetzung.” *Phraseologie – Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung*. Harald Burger, i dr. (ur.). Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2007. 574–589.
- KRON 1965: KROHN, Karin. *Hand und Fuß. Eine kontrastive Analyse von Phraseologismen im Deutschen und Schwedischen*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis, 1994.
- MRAZOVIĆ I PRIMORAC 1965: MRAZOVIĆ, Pavica и Ružica PRIMORAC. „Pokušaj klasifikacije frazeoloških izraza nemačkog jezika, njihovi izvori i stilske funkcije.” *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* (8) (1965): 283–303.
- MRŠEVIĆ-RADOVIĆ 1999: MRŠEVIĆ-RADOVIĆ, Dragana. „Mesto frazeologije u nastavi srpskog jezika.” *Književnost i jezik* 46, 1/3 (1999): 57–64. [orig.] МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана. „Место фразеологије у настави српског језика.” *Књижевност и jezik* 46, 1/3 (1999): 57–64.
- SMR 1970: KULIŠIĆ, Š., P. Ž. PETROVIĆ и N. PANTELIĆ. *Srpski mitološki rečnik*. Beograd: NOLIT, 1970. [orig.] КУЛИШИЋ, Ш., П. Ж. ПЕТРОВИЋ и Н. ПАНТЕЛИЋ. *Српски митолошки речник*. Београд: НОЛИТ, 1970.
- ŠAFER 2016: ŠAFER, Marina. „Frazeologizmi sa leksemama đavo (vrag) i devil u srpskom i engleskom jeziku.” *Zbornik za jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* (2016): 159–191.
- ŠUNJEVARIĆ 2020: ŠUNJEVARIĆ, Đorđe. „Frazeologizmi sa komponentama dan i noć u srpskom jeziku.” *Savremena proučavanja jezika i književnosti god. XI, knj. 1* (2020): 83–95. [orig.] ШУЊЕВАРИЋ, Ђорђе. „Фразеологизми са компонентама дан и ноћ у српском језику.” *Савремена проучавања језика и књижевности год. XI, књ. 1* (2020): 83–95.
- VULOVIĆ 2015: VULOVIĆ, Nataša. *Srpska frazeologija i religija*. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2015. [orig.] ВУЛОВИЋ, Наташа. *Српска фразеологија и религија*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2015.
- ZARIFOVIĆ GRKOVIĆ 2021: ZARIFOVIĆ GRKOVIĆ, Mirjana. *Sedam smrtnih grehova u nemačkoj i srpskoj frazeologiji: kontrastivna i koceptualna analiza (doktorska disertacija)*. Novi Sad: Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2021.

Речници

- AMMER, Christine. *The American Heritage Dictionary of Idioms*. Boston: Houghton Mifflin Harcourt, 2013.
- AMMER, Christine. *The Dictionary of Clichés: A Word Lover's Guide to 4,000 Overused Phrases and Almost-Pleasing Platitudes*. New York: Skyhorse Publishing, 2013.
- CAMBRIDGE dictionary online. n.d. 10 9 2024. <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>>.
- CAMBRIDGE university press. *Cambridge learner's dictionary*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- COLLINS english dictionary online. n.d. 10 9 2024. <<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/>>.
- FARLEX. *The free dictionary*. n.d. 10 09 2024. <<https://www.thefreedictionary.com/>>.
- HARPERCOLLINS UK. *Collins cobuild dictionary of idioms*. Ed. Penny Hands, Elizabeth Walter and Kate Woodford. London: HarperCollins Publishers Limited, 2012.
- LONGMAN dictionary of contemporary english online. n.d. 10 9 2024. <<https://www.ldoceonline.com/>>.

com/>.

MATEŠIĆ, Josip. (1982). *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb: IRO „Školska knjiga”.

OXFORD University Press. *Oxford Advanced Learner's Dictionary: International Student's Edition*. Oxford: Oxford University Press, 2013.

ВУЈАНИЋ, М. и др. *Речник српског језика*. Нови Сад: Матица српска, 2011.

ОТАШЕВИЋ, Ђ. *Фразеолошки речник српског језика*. Нови Сад: Прометеј, 2012.

СТЕВАНОВИЋ, М. и др. (ур.). *Речник српскохрватског књижевног језика*. Нови Сад, Загреб: Матица српска, Матица хрватска, 1990.

САНУ. *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, Београд: Српска академија наука и уметности, 1959–.

ТРОФИМКИНА, О. И. *Сербохрватско-русский фразеологический словарь*. Москва: Восток-запад, 2005.

Aleksandar P. Radovanović

ENGLISH PHRASEOLOGISMS CONTAINING THE LEXEMES DAY AND NIGHT AND THEIR SERBIAN EQUIVALENTS WITH DAN AND NOĆ: A CONTRASTIVE ANALYSIS

Summary

The subject of this paper is phraseological units containing the English lexemes night and day and their Serbian counterparts noć and dan. The paper has the following objectives: 1) to examine these phraseological units in English and Serbian; 2) to analyze them from a semantic and structural perspective; 3) to determine the degree of equivalence between them. The study also provides an overview of the phraseological inventory of both languages according to thematic-semantic fields, structure and expressive value. The analyzed material was excerpted from relevant English and Serbian dictionaries. Results indicate a somewhat lower degree of equivalence than might be expected given the relatedness of the two cultures and languages, as well as a tendency toward generally negative or neutral expressive values in both languages. While the number of verbal and non-verbal phraseological units is balanced in Serbian, verbal phraseological units predominate in English. Time emerged as the dominant thematic-semantic field in both languages.

Keywords: phraseologism, idiom, Serbian, English, lexicology, contrastive analysis, equivalence, day, night, semantic field